

Building a better
working world

Hur man redovisar närståendetransaktioner i bokslutet – lär dig känna igen närståendetransaktioner och formatkrav för bokslut

Att känna igen närståendetransaktioner och de skyldigheter som följer av detta är frågor som ska utvärderas av författaren till den finansiella rapporten och de ansvariga för bokslutet, särskilt när det närmar sig slutet på räkenskapsåret. Detta gäller speciellt i redovisnings sättet vid bokslutet. Det är bra att känna till att transaktioner med närstående regleras av flera lagar och att dessa lagar fått en del förtydliganden under året, baserad på regeringsförslaget HE 305/2018. Frågor om närstående parter regleras åtminstone av redovisningsförordningen (KPA), bolagslagen (OYL) och IFRS-standarderna, som i sin tur definieras av de inhemska reglerna för närstående. Vidare innehåller t.ex. stiftelselagen relaterade bestämmelser för stiftelser. Dessutom definierar ISA-standarderna för revision indirekt vilka policyer som ska följas i företaget, så att identifiering av närståendetransaktioner från andra transaktioner och deras eventuella rapportering i bokslutet kommer att resultera i ett korrekt och tillräckligt resultat både vad gäller företagsrätt och granskaren av bokslutet.

Skälet till att regleringen av transaktioner med närstående har förtydligats kan också sökas från ISA-standarderna. Enligt ISA 550: 2 är ändå många närståendetransaktioner helt vanliga affärer. Särarten av dessa transaktioner kan ändå

under vissa omständigheter ge upphov till en högre risk för felaktigheter på grund av bland annat: (ISA 550: 2):

- ▶ Närstående parter kan agera genom en mängd olika omfattande och komplexa relationer och strukturer vilket därmed ökar komplexiteten i närståendetransaktionerna.
- ▶ Informationssystemen kan vara ineffektiva när det gäller att identifiera eller aggregera transaktioner, fordringar och skulder mellan företaget och dess närstående.
- ▶ Transaktionerna med närstående följer inte nödvändigtvis de normala marknadsvillkoren. Exempelvis kan vissa transaktioner med närstående vara vederlagsfria.

För att uppfylla lagkrav och samtidigt minska risken för bristande efterlevnad är det gynnsamt för företaget att fastställa policyer för att identifiera transaktioner med närstående. Det vore också bra om den marknadsmässiga karaktären av transaktioner med närstående uppmärksammas i syfte att främja företagets vinstsyfte (OYL 1: 5) och ledningens omsorgsplikt (OYL 1: 8). Även om det inte finns något behov för ett vanligt icke börsnoterat aktiebolag att upprätta en lista över närstående parter som krävs av de börsnoterade företagen enligt gällande koder för bolagsstyrning utfärdade Värdepappersmarknadsföreningen, kan en sådan lista hjälpa till att hantera denna fråga ordentligt.

Förtydliganden i Aktiebolagslagen om närståendetransaktionerna 2019

Den 12 4. 2019 lades en definition av närstående till OYL. Enligt OYL 1:11 inkluderar företagens närstående:

- 1)** bolagets moderbolag eller en annan person som innehar mer än 50 procent av det röstetal som bolagets samtliga aktier medför eller som annars har ett sådant bestämmande inflytande i bolaget som avses i 1 kap. 5 § i bokföringslagen (1336/1997),
- 2)** bolagets styrelses och förvaltningsråds ledamöter och ersättare, verkställande direktören och dennes ställföreträdare,
- 3)** en ovan i 1 eller 2 punkten avsedd persons make eller sambo som bor i samma hushåll som personen i fråga, egna eller makens eller sambons barn, barnbarn, föräldrar och far- eller morföräldrar,
- 4)** en juridisk person där någon som avses i 1-3 punkten är ledamot eller ersättare i styrelsen eller förvaltningsrådet, verkställande direktör eller dennes ersättare eller har motsvarande ställning,
- 5)** en juridisk person där en ledamot i bolagets styrelse eller någon annan som avses i 1-3 punkten ensam eller tillsammans med andra nämnda personer innehar över 50 procent det röstetal som sammanslutningens samtliga aktier eller andelar medför eller annars har ett sådant bestämmande inflytande som avses i 1 kap. 5 § i bokföringslagen,
- 6)** en juridisk person där en i 1 punkten avsedd modersammanslutning eller annan person som utövar bestämmande inflytande i bolaget innehar 20-50 procent av det röstetal som den juridiska personens samtliga aktier eller andelar medför eller där modersammanslutningen eller en annan person som utövar bestämmande inflytande i bolaget annars kan utöva betydande inflytande när det gäller den juridiska personens ekonomi och affärsverksamhet.

Om ett bolag inte har aktieägare som avses i 1 mom. 1 punkten, ska i närståendekretsen räknas in aktieägare som innehar minst 20 procent av det sammanlagda röstetal som bolagets samtliga aktier medför eller som annars kan utöva ett betydande inflytande på beslutsfattandet om bolagets ekonomi och affärsverksamhet. På en sådan aktieägare tillämpas bestämmelserna i 1 mom.

Vid beräkning av röstetalet enligt 1 och 2 mom. ska i en aktieägares röstetal räknas in de röster som hänför sig till aktier som ägs av en juridisk person som står under aktieägarens bestämmande inflytande. Vid beräkning av röstetalet ska inte beaktas röstningsbegränsningar som följer av lag eller av sammanslutningens bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar, och vid beräkning av det totala antalet röster i bolaget beaktas inte sådana aktier i bolaget som tillhör bolaget eller dess dottersammanslutning.

Definitionen av begreppet närståendekrets i 1-3 mom. ska tillämpas när i 8 kap. 6 § avsedda närståendelån uppges i verksamhetsberättelsen, vid förvärv av egna aktier till anställda i enlighet med 13 kap. 10 § och i fråga om presumtionen enligt 22 kap. 1 och 2 § om skadevållande genom oaktsamhet.

Dessutom definieras en närstående part i ett börsnoterat företag i OYL 1:12

När det gäller börsbolag avses i denna lag mednärståendekrets närståendekretsen enligt definitionen i de internationella redovisningsstandarder som har godkänts i enlighet med den i 1 kap. 4 d § i bokföringslagen avsedda IAS-förordningen. Också andra bolag kan tillämpa denna definition av begreppet närståendekrets, vilket ska nämnas i bokslutsnoterna.

Identifieringen av de ovannämnda parterna i ett företag är en utgångspunkt för att bedöma ifall upplysningar om närstående krävs i finansiella rapporter. Innan tillägget tillkom i OYL den 12.4.2019, användes definitionen närstående endast mycket begränsat i samband med kraven i verksamhetsrapporten. Upplysningar om närstående i styrelsens rapport regleras i OYL 8: 6:

I verksamhetsberättelsen skall separat uppges penninglån, säkerheter och ansvarsförbindelser till personer som står bolaget nära samt de huvudsakliga villkoren för dessa, i det fall att penninglånen, säkerheterna och ansvarsförbindelserna sammanlagt överstiger 20 000 euro eller utgör mer än fem procent av bolagets eget kapital enligt balansräkningen.

Dessutom reglerar OYL 8: 8 förhållandet mellan bolagets egna aktier och närstående:

I verksamhetsberättelsen skall lämnas följande uppgifter om egna aktier och aktier i moderbolaget som under räkenskapsperioden har förvärvats och mottagits som pant av bolaget samt avyttrats och förklarats ogiltiga:

- 1)** hur aktierna har tillfallit bolaget eller avyttrats,
- 2)** aktiernas antal och relativa andel av samtliga aktier, samt
- 3)** betalt vederlag.

Aktier som bolaget innehar skall uppges separat från aktier som det har tagit emot som pant. Om aktier har tagits emot från eller överlåtits till en närstående, skall denne nämnas vid namn.

Denna information kan lämnas som en bilaga till bokslutet istället för årsredovisningen om inte annat anges i KPL, dvs. om årsredovisningen inte ska upprättas.

OYL 22: 1 och 22: 2 inkluderar följande justeringar för skadestånd i samband med närståendetransaktioner:

Om skadan har orsakats genom överträdelse av denna lag på annat sätt än endast genom överträdelse av de principer som avses i 1 kap. eller om skadan har orsakats genom överträdelse av en bestämmelse i bolagsordningen, anses skadan ha orsakats genom oaktsamhet, om inte den som är ansvarig för förfarandet visar att han eller hon har handlat omsorgsfullt. Detsamma gäller skada som har orsakats genom en åtgärd till förmån för en bolaget närstående person. (OYL 22: 1, ledarnas skadeståndsskyldighet).

Skada som har orsakats genom en åtgärd till förmån för en bolaget närstående person anses ha orsakats av oaktsamhet, om inte aktieägaren visar att han eller hon har handlat omsorgsfullt. (OYL 22:2, aktieägarens skadeståndsskyldighet.)

Redovisningsdekretet beskriver mer detaljerat upplysningskraven för närståendetransaktioner

Redovisningsdekret 1997/1339 (KPA) 2: 7b reglerar mer detaljerat de olika kraven på upplysningar för boksluten i samband med närståendetransaktioner och den har inte ändrats under 2019:

Noterna ska innehålla uppgift om den bokföringsskyldiges transaktioner med närstående parter, om transaktionerna är väsentliga och inte har genomförts under normala marknadsvillkor. Uppgifter om enskilda transaktioner får sammanföras med avseende på deras typ, med undantag för de fall där särskild information kan anses vara nödvändig för att bedöma vilken inverkan transaktioner med närstående part har på den bokföringsskyldigas ekonomiska ställning. I uppgifterna ska ingå:

- 1) en beskrivning av transaktionen,
- 2) det totala beloppet för transaktionen,
- 3) uppgift om typen av närstående partsförhållande samt
- 4) annan information avseende transaktionerna som är nödvändig för att bedöma den bokföringsskyldigas ekonomiska ställning.

Vid tillämpningen av denna paragraf har närstående part samma betydelse som i de internationella redovisningsstandarder som antagits i enlighet med IAS-förordningen som avses i 1 kap. 4 d § i bokföringslagen.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller inte transaktioner där part i transaktionen är ett dotterföretag som helt ägs av den bokföringsskyldiga eller av ett företag inom samma koncern.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. ska i noterna om transaktioner som på sedvanliga villkor genomförts med en närstående part anges parterna och beloppen, ifall det är nödvändigt för att ge en rättvisande bild.

Dessutom reglerar Statsrådets förordning 1753/2015 3:10 om upplysningar i finansiella rapporter för småföretag och mikroföretag om transaktioner med intressenter:

Noterna ska innehålla uppgift om småföretagets transaktioner med intressenter, om transaktionerna är väsentliga och inte har genomförts under normala marknadsvillkor.

Uppgifter om enskilda transaktioner som avses i 1 mom. får sammanföras med avseende på deras typ, med undantag för de fall där särskild information kan anses vara nödvändig för att bedöma vilken inverkan transaktionerna har på småföretagets ekonomiska ställning.

I uppgifterna om en transaktion med en intressent ska ingå:

- 1) en beskrivning av transaktionen,
- 2) värdet av transaktionen,
- 3) uppgift om typen av intressentförhållande samt
- 4) annan information avseende transaktionerna som är nödvändig för att bedöma småföretagets ekonomiska ställning.

Med intressent avses vid tillämpningen av denna paragraf en juridisk person som i förhållande till småföretaget:

- 1) har bestämmande inflytande, eller
- 2) är ett intresseföretag.

Utöver vad som föreskrivs i 4 mom. räknas följande personer som intressenter:

- 1) verkställande direktören,
- 2) medlemmarna och suppleanterna i styrelsen, samt
- 3) personer som hör till motsvarande organ som de som nämns i 1 och 2 punkten.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. ska i noterna anges sådana transaktioner som på sedvanliga villkor genomförts med intressenter samt parterna i och värdet av transaktionerna, om dessa uppgifter behövs för att ge en rättvisande bild.

Upprätta rutiner för att känna igen närståendetransaktioner

Det ovannämnda regelverket bildar en referensram för rapportering av närståendetransaktioner i boksluten. För att läsaren av bokslutet ska ha en rättvis och tillräcklig bild av antalet och kvaliteten på transaktioner med närstående ska det finnas effektiva rutiner vid utarbetandet av finansiella rapporter för att identifiera dessa frågor. För det andra är närståendetransaktionerna förknippade med marknadsmässiga frågor om företagets intresse. Om företaget bedriver betydande transaktioner med närstående utanför den normala verksamheten och företaget inte har en arbetsrutin för att identifiera dessa händelser, finns det också en ökad risk att årsredovisningen inte ger tillräcklig information om händelserna. Det är också bra att identifiera förändringar i företagets verksamhet eller ägandestruktur som kan påverka förekomsten av närståendetransaktioner.

EY | Assurance | Tax | Transactions | Advisory

Om EY

EY är ett världsledande företag inom revision, redovisning, skatt, transaktioner och affärsrådgivning. Våra tjänster och insikter hjälper till att skapa förtroende och hållbar tillväxt på finansmarknader och i ekonomier världen över. För att hålla våra löften till våra intressenter utvecklar vi ledare och medarbetare som arbetar i team över gränserna. Vi vill att allt vi gör ska bidra till att affärsvärlden och arbetslivet fungerar bättre - för våra medarbetare, våra kunder och de samhällen vi verkar i. Läs mer på vår webbsida www.ey.com/fi/ och följ oss på Twitter @EY_Suomi.

© 2019 Ernst & Young AB

All rights reserved.

Kontakta oss

Olli Penttilä

Manager, HT / GR, Assurance
050 409 5007
olli.penttila@fi.ey.com
www.kasvuvoimaa.ey.fi